

245

PREOTULU ROMANU DIUARIU BASERICESCU

SCOLASTICU si LITERARIU.

*Buzele preotului voru pazi sciint'a si lege voru
cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7*

Nru XIV.

AUGUSTU.

An. X. 1884.

Asiediamentele sacre ale cultului divin dîn Santele Pareseme.

— *Studiu ritualu premiatu cu 100 franci.* —

(Urmare.)

30. Sant'a si marea Joi.

In diu'a cea dintaniu a azimeloru facandu-se séra, Mantuitoriulu Christosu a siediutu cu invetiaceii sei, apoi mancandu ei pascile cele umbróse a asiediutu s. sacrificiu alu legei noue. Éra dupa acésta spelandu peciórele invetiaceiloru a iesitu in satulu Getsemane si s'a rogatu Tatalu cerescu.¹⁾

S. baserica petrunse de spiritulu lui Christosu atatu din iubirea s'a cacra Mantuoriu, — catu si din ingrigirea s'a mantuitória pentru noi urmarindu din pasiu in pasiu lui Christosu celui ce patimesce; se nisuesce a representá tote cele implinite de Christosu, si acést'a o face cu acelu scopu vederatu cá in acestu modu pre credintiosi se-i introduca, si asia dîcandu sufletesce se-i transforme in spiritulu aceloru intemplari de ale mantuirei.

Despre acésta ne convinge si de astadata cuprinsulu officiiului sacru asiediutu pre Joi'a cea mare. — Pentru-cá considerandu acelu officiu s. numai de catu vomu cunósce cá in acél'a s. baserica atatu prin cuvinte catu si actiuni symbolice doresce a ne pune inaintea sufletului nostru pre Christosu Mantuitoriulu cu tóte actiunile sale domnedieesci

¹⁾ Luc'a, XX; — Math. XXVI; — Marc. XIV.

implinite mai 'nainte de patime in foisorulu din Jerusallimu. — Am dîsu că prin „cuvinte si actiuni Symbolice“ pentru-că s. baserica nu se indestulesce cu aceea că numai prin cîntari si cetiri sacre accomodate se petrunde la anim'a credintiosiloru spre a-i luminá si indemná cá impreuna petrecandu cu Christosu, se se pregatésca spre impreuna patimire; ci prin punerea si implinirea acteloru solemne, cu fapta reinnoiesce imitandu faptele domnedieesci ale Mantuitorului.

Atari reinnoiri factice in oficiulu sacru din Joia mare, cu deosebire suntu doua acte solemne. Anume: 1) Celebrarea solemna a s. Liturgie, si 2) Ceremoniele santei si domnedieescei spelari a petiôreloru.

Despre aceste dóue actiuni sacre se fia insemnate urmatóriele.

31. Celebrarea santei si domnedieescei Liturgie.

Dupa marturisirea SS. Evangelisti, Mantuitoriulu nostru Isusu Christosu facandu-se séra, a siediutu cu invetiacei sei „plinindu mai antaiu mandatu lelei“ cu „tainuitorii sei a mancatu pascile cele de de multu si umbróse,“ si „s'a facutu insusi pasci si sacrificiu viu de taina, descoperindu si lucrandu acést'a intru asiediarea SS. Taine, a sacrificiului lelei noue.“ ¹⁾

Éra dupa asiediarea acést'a domnedieésca, a ospetatu pre Invetiacei cu pana cea cerésca si domnedieésca — cu trupulu si cu sangele seu ce s'a versatu din junghiarea domnedieescei cóste. ²⁾

Spre fidel'a urmarire acestor'a s. baserica inca a asiediatu cá Joi séra, cu permiterea oficiului s. alu Inseratului se se celebredie s. liturgia solemna la carea nu numai cá concelebrédia toti preotii aflatori la unu locu, — spre esemplu la baserici catedrale, in monastiri, seu in parochie unde fiindu o baserica suntu mai multi preoti, — ci acestia dintr'o pane sí dintr'unu paharu toti se impartasiescu cu trupulu si sangele lui Christosu.

¹⁾ Trop. 1. od'a VIII. Dupa cin. Merc., od'a IX. Trop. 1. Dupa cin. od'a III. Manec. Joi, — od'a IV. Trop. 1. Merc. Dupa cin.

²⁾ Tropariale odei IX. Dupa cin. Merc.

Dara este óre acést'a celebrare, reinnoirea solemna a aceluorú implinite de Christosu in Foisiorulu din Ierusalimu? A buna séma.

Pentru-cà a) ce este sant'a Liturgi'a? Nemic'a alta decâtu Mysteriulu acelu Preasantu, aceea intieptiune domnedieésca din vécu ascunsa, carea la cin'a cea de taina Christosu Mantuitoriulu o-a aretatu impreuna toturoru Apostoliloru, cari apoi o-a datu basericeloru. ¹⁾ Ce este sant'a liturgia, decâtu reinnoirea solemna a aceluorú actu domnedieescu dela cin'a cea mystica, cându Mantuitoriulu Christosu aretandu Invetiacheloru sei in taina junghiarea s'a, — dupa preanuntierea profetului a pusu legatur'a iubirei, ²⁾ adeca a asiediatu sacrificiulu legei noue, ospetandu pre invetiacei cu pana cerésca, cu trupulu seu si adepandu-i din paharu cu sangele ce s'a versatu din junghiarea domnedieescei cóste.

Legatur'a acést'a vecinica a iubirei santita cu sangele celu domnedieescu alui Christosu, — ospetiulu acest'a alu Domnului din més'a cea nemuritória, ³⁾ desi cu adeveratu se reinnoiesce si se lucrata in fiacare s. liturgia, — dar' cu referinti'a insemnatatei mai cu deosebire in s. liturgia solemna din s. Joia.

Pentru-cà déca preste totu fiacarea baserica cá foisiorulu cinei mystice este „cortulu celu crescu unde se severesce cin'a cea fóra de sange si sacrificiu intielegatoriu si cuventatoriu, ⁴⁾ — déca fiacare altariu cá „més'a taineloru celoru ce s'a implinitu“ acolo este „altariu intielegatoriu,“ — cu o indoita asemenare se póte díce acést'a de baserica si de altariu chiaru in s. Joi'a mare; candu adeca deodata se reinnoiesce memori'a tempului, a locului si a toturoru impregiurariloru legate cu actulu divinu alu asiediarei s. sacrificiu.

S. baserica inse in Joi'a mare, la celebrarea s. liturgie reinnoiesce si actulu alu doile alu asiediarei s. sacrificiu. — Cáci precum Christosu a ospetatu pre invetiacei sei cu trupulu si sangele seu, — astufeliu ospetédia si s. baserica pre urmatorii s. invetiacei, cându adeca poftesce cá la s.

---

¹⁾ Trop. 2 od'a VIII. Dupa cin. Merc. — ²⁾ Od'a IV. Manec. Joi. — ³⁾ Od'a IX. Manec. Joi. — ⁴⁾ Trop. 2 od'a IX. Dupa cin. Merc.

liturgia din Joi'a mare toti preotii cei de facia se iea parte, toti se se impartasiésca cu cele sante.

Si acést'a o face nu numai spre inchipuirea celoru in-template la cin'a cea de tain'a, unde Christosu impreuna toturoru Apostoliloru a aretatu si in presentia loru a asie- diatu sacrificiulu trupului si sangelui seu, ¹⁾ nu numai cá toti s'au impartasitu cu trupulu si sangele acelui sacrificiu; ci pre langa acést'a si pentru o insemnatate inalta prensu legatu cu caracterulu preotiescu: Concelebrarea si impartasiésca aceea o poftesce si o prescrie s. baserica spre desco- perirea acelei legature, acelei relatiune tainice si sacre, ce este intre sacrificiulu dela cin'a cea mistica, — intre acestu sacrificiu intre Christosu, — si in urma intre Christosu si preotu.

Anume: s. baseric'a ²⁾ voiesce a pune inaintea preo- tului.

1. Cá sacrificiulu implinitu pre altariu, este sacrificiulu crucei, respective sacrificiulu implinitu si asiediatu de Chris- tosu la cin'a cea mistica, cáci precum acolo insusi Chris- tosu pre sene senguru s'a sacrificatu pentru cei ce erá se móra, ³⁾ senguru a si sacrificatu, a adusu sacrificiu cá Archie- reulu veacuriloru si alu bunatatorulu: ⁴⁾ astfeliu si pre al- tariu Christosu senguru pre sene se aduce sacrificiu cuvent- atoriu Tatalui cerescu, insusi Christosu este Archiereu sacri- ficatoriu principalu. ⁵⁾

2. Precum Christosu de voia a luat patim'a si mórtéa crucei, ci la cin'a cea mistica cu voi'a si cuventulu seu celu domnedieescu panaa si vinulu a prefacutu in trupulu si sangele seu: astufeliu si preotulu in s. liturgia, respec- tive la actulu consacrarei representa persón'a lui Isusu Chris- tosu, prefacandu cu poterea cuventeloru domndieesci „Luati, mancati“ sel. -- „Beti dintru acést'a toti“ sel. panaa si vinulu, in trupulu si sangele lui Isusu Christosu.

Dreptu aceea s. baserica dá preotului se intieléga, cá implinindu densulu demandarea mantuitoria. „Acést'a se fa-

---

¹⁾ Trop. 2, od'a VIII; — Trop. 2, od'a IX. Dupa cin. — od'a I. Trop. 3. Joi Manec. — ²⁾ Cfr. Manec. Joi. — ³⁾ Trop. 1. od'a VIII; — Trop. 3. od'a IX. Dupa cin. Merc.; od'a III. Manec. Joi. — ⁴⁾ Cor. IX. 9. segg. — ⁵⁾ Cfr. Rogat. Cheruv.

ceti intru amintirea mea“ se-si aduca aminte, nu numai de cruce, de mormentu si de inviarea cea de a 3-a dî scl. (Liturgieriu) ci mai de cu séma de demnitatea s'a mai pre susu de angerésca, — se-si aduca aminte că densulu este instrumentulu lucrarei domnedieesci, — si amesuratu acestei demnitati se-si indrepte viéti'a s'a.

Acést'a făcia de concelebrare.

Éra in cătu se tiene de impartasírea comuna dintr'unu paharu, — pre langa reimprospetarea ospetiului dela cin'a cea mistica, si castigarea cunosciintiei că prin aceea impartasíre se imparte santire sufletésca si unire cu Christosu: mai are se-i aduca aminte preotului, că precum sacrificiulu legei noue este intarirea legaturei de iubire, si dovedirea unirei tainice intre Christosu Domnedieu si intre omu, — si precum in sacrificiulu crucei respective alu altariului se concentrédia tóta poterea darului de mantuire, intregu opulu rescumpararei, astufeliu preotulu se scie, că si dënsulu cá unu ministru alu legei si a taineloru are se pastredie, se inaintedie se intarésca aceea legatura, aceea unire, si inca nu numai intru sene ci si intre sene si credintiosii sei, că asia luandu pana Domnului, in vieti'a s'a se se dovedésca cá unu tainitoriu credintiosu, éra nu cá unu altu Jud'a, vendiatoru alui Isusu Christosu.

Pre langa acest'a, se mai reamintimu aceea datina pia crestinesca cá mai alesu in vechime toti credintiosii se impartasiau cu cele sante, in Jo'a mare, — ceea ce si mai lamuritu aréta nu numai intipuirea, ci si adevेरirea legaturei si unirei tainice santite si intarite la cin'a cea mistica.

Desi zelulu crestinescu in privinti'a acestei discipline vechi in decursulu timpuriloru s'a mai micioratu; suntu inse pana adi multi credintiosi cari din pietate deosebita amena s. marturisire si cuminecare pâna in Joi'a cea mare cându la s. liturgia se impartasiescu cu cele sante.

La disciplin'a acést'a vechia — si presenta, se referescu acele indemnări prea frumoése ale s. baserice cându in officiulu sacru din Joi'a mare, cu unele cá acestea se agrasiescu credintiosii.

„O! Credintiosiloru! nemenea se nu fia neimpartasitu cinei Domnului, nemenea se nu vina acuma la mésa cu vicle-

siugu, ¹⁾ ci apropiandune toti cu frica la mės'a cea mistica se luamu pana cu suflete curate," petrecandu cu Domnulu impreuna. ²⁾

Pre toti ne chiama s. baserica in acės't'a dī santa, „la unu locu innaltu, cá din ospetiulu Domnului si din mės'a cea nemuritoria cu cugete innalte se ne indulcimu.“ ³⁾ — „Cá pre Christosu carele este pana cea cerėsca si domnedieėsca, — pascile cele ce se jertfescu, prin credintia toti cu buze de lutu dar' cu ânima curata se-lu primimu, ⁴⁾ pentru-cá aceste „lucrédia intru noi santire,“ bine insemnandu cá „fericitu este carele póte se primėsca pre Domnulu cu credintia, gatandu-si mai 'nainte ânim'a de foisioru, si cin'a, credinti'a cea buna.“ ⁵⁾

Altcum făgia de concelebrarea preotiloru la s. liturgia din Joi'a mare se mai insemnamu a fora de insemnatatile tainice mai susu atinse ni-mai aduce aminte o disciplina vechiu. In tempurile mai vechi adeca, precandu sistemulu pastorirei parohiale nu erá intru atâtu desvoltata spre intipuirea legaturei intime crestinesci, in dīle de domineci nu numai monachii si laicii din locu, ci si preotii, cei a fora de resiedinti'a Episcopului aveau se fia de facia la s. liturgia celebrata de cãtra Episcopu.

Acės't'a mai tardiu s'a schimbatu încãtu Episcopulu numai in s. si mare Joi conchiama la sene pre decani cá pre reprezentantii clerului, cu cari apoi impreuna celebra s. liturgia.

Credemu cá óresi-carea vá urma a acestei discipline este concelebrarea Episcopului cu toti preotii aflatori la locul resiedintiei sale.

Nu voimu se lasamu neamintitu neci aceea, cá in Synodulu Cartaginensu (Can. 41) s'a fostu otaritu cá inainte de cuminecare cu cele sante crestini au se tiena ajunu a

¹⁾ Stichov. 4. Joi. Manec.

²⁾ Icosu.

³⁾ Od'a IX. Manec.

⁴⁾ Trop. 8. od'a IX. Dupa cin.

⁵⁾ Trop. 2. od'a IV. Cfr. Tropariale odei manec. si Cuminecariulu „Cinei Tale scl,“ compusu pre tempulu si la indemnulu Imper. Iustinianu celu tenerul. (Allatius pag. 1447 l. c)

fóra de una dî a anului (Joi'a mare) in carea se face cin'a Domnului. — Synodulu prin acést'a a voitu se introduca cá, crestinii si in acést'a privintia se imitedie esemplulu Domnului Christosu, care dupa cina a datu s. seu trupu si sange Apostoliloru. — Synodulu Trullanu inse a abrogatu acestu canonu cá unu ce contrariu traditiuniloru apostolicesci si parintesci.

(Va urmá)

J. BOROSIU.

Dominec'a vamasiului si a' farizeului.

Doi omeni au mersu in basereca se se roge. Luc. 18, 10.

Isusu in s. evangelia de adi díce, cumu-cà doi omeni s'au dusu de odata la basereca se se roge. Unulu a fostu farizeu, celu alaltu vamasiu.

Farizeulu de sumetiu ce erá in basereca a intratu pana la altariu, pentru-cà in sumeti'a s'a se tieneá cá e dreptu sí bunu. Elu nu intru atat'a s'a rogatu, catu mai vertosu a multiamitu lui Ddienu, cà elu nu e asia reu sí peccatosu cá alti omeni, pre cari i tieneá de rapitori sí insielatori sí alt. Afora de ace'a, cá totu sumetiulu si insírá meritele s'ale dícundu: Io postescu de 2 ori pre septemana, dau dieciuiela, sí asia facu mai multu de catu cumu mi este detori'a. Dupa aceste a esítu dein basereca crediendu, cá a facutu nu sciu ce lucru placutu lui Ddienu.

Vamasiulu cá unu umilitu ce erá parentu-i reu de peccatele s'ale a remasu indereptu in basereca, sí de umilitu nece ochii nu cutezá a si-i redicá spre ceru, cí cu anema umilita a suspinatu dícundu: Domne! fii mie peccatosului induratori! sí cu acést'a cu anema infranta a parasitu baserec'a.

Eca asia s'au rogatu lui Ddienu acesti doi omeni. Se vedemu acumu ce potemu invetiá a) dein rogatiunea farizeului b) dein a vamasiului. Fiti cu luare amente.

Farizeulu standu asia se rogá intru sene: Domne multiamescu-ti. cá nu su cá celi alalti omeni: rapitori, nede-

repti, precurvari, seau cá sî acestu vamasiu. Postescu de 2 ori in septemana, dau dieciuiela dein tote cate castigu. In acest'a rogatiune liubitiloru! ace'a, cá farizeulu multiamesce lui Ddieu, cá nu e rapitoriu, nedereptu, precurvariu, nu e gresiela, cá numai cu ajutoriulu lui Ddieu potemu incungiurá pecatulu, numai intariti de darulu lui potemu duce in deplenire benele. Pentru acestu ajutoriu trebue dar' se multiamimu lui Ddieu. Dar' e gresiela in rogatiunea farizeului ace'a, cá elu se pune pre sene in a-antea altor'a, cá díce: Nu sum cá celi alalti omeni. Ce cutezare a tiené pre toti omenii de rei sî pecatosi afora de sene! Inse indesiertu tiene de pecatosi pre altii acel'a, carele insu-si e reu sî pecatosu, cá pecatulu altui-a nu-i va acoperí pecatulu lui. Dar' sî de bunu indesiertu se va tiené pre sene unulu cá acel'a, care liusioru tiene de pecatosu pre altulu, pentru cá sumetî'a, cu care tiene de pecatosu pre altulu, rode tota radechin'a bunetiei lui.

Bene se vi o insemnati acest'a toti acelia, cari cá farizeulu dein s. evangelia de adi ve tieneti buni, er' pre altulu de reu sî pecatosu. Ore ce causa potemu avé noi de a ne tiené pre noi mai buni de catu pre altii? Nu sciti, cá dupa s. nostra invetiatura numai dein poterea nostra nu potemu face nece unu bene, cí pentru a poté face ori ce bene se poftesce se avemu ajutoriulu lui Ddieu. „Tota darea cea buna sî totu darulu deplenu de susu este scoborindu-se dela parentele lumineloru“ díce s. scriptura. ¹⁾

Cui avemu dara se multiamimu, deca suntemu mai buni sî mai derepti de catu altii? dora noue? o nu! ci totu meritulu nostru nu e alu nostru, cí alu lui Ddieu celu ce ne ajuta spre bene intru atat'a, catu pre catu este de liusoru a fi bunu sî dereptu cu ajutoriulu lui Ddieu: tocm'a pre atat'a este de liusioru sî omului celui mai bunu sî dereptu a cadé in pecate, deca Ddieu induratulu sî numai pre una minuta si trage ajutoriulu seu dela elu.

Au nu avemu noi esemple destule, dein cari potemu vedé destulu de limpede, cá sî omenii celi mai buni sî derepti au pecatuitu? Imperatulu Davidu a fostu omu dupa

---

¹⁾ Iac. 1. 17.

anem'a lui Ddieu sî totusiu s'a facutu precurvariû sî ucidia-
toriu. Imperatulu Solomonu a fostu omulu celu' placutu lui
Ddieu, sî totusiu s'a facutu inchinatoriu de idoli. Petru a
fostu capulu apostoliloru, sî totusiu a vendutu pre invetia-
toriulu seu. Deca santi cá acestia au potutu pecatúí, cu catu
mai vertosu potemu alunecá noi fiendu omeni cu debilitati
omenesci.

Cautati numai sî voi celi ce ve tieneti buni, er' pre
altii rei sî pecatosi, cautati numai dîcu la viet'á vostra cea
trecuta, sî veti aflá, cumu-cà de multe ori ati alunecatu, de
multe ori ati pecatuitu pre langa tota buneti'a vostra, cà
precumu dîce s. scriptura: ¹⁾ „De siepte ori va cadé derep-
tulu“ pentru-cà a gresî e lucru omenescu, sî sî celu de-
reptu gresiesce adeseori.

Pentru ace'a „celu ce i se pare cà sta, se lieè a mente
se nu cadia“ dîce s. apost. Paulu, ²⁾ adeca acel'a carui-a se
pare, cà elu e mai bunu decatu altii sî mai dereptu, se
multiamesca lui Ddieu / dicunduncu s. apost. Paulu: ³⁾ „Cu
darulu lui Ddieu sum ce sum,“ sî se nu se puna in a-antea
altor'a, cà sî elu tocm'a asia liusioru pote pecatui, cumu au
pecatuitu acelia, pre cari i tiene de rei sî pecatosi.

Alta gresiela sî mai mare in rogatiuneá farizeului
e acea, cà elu judeca pre deapropele seu sî in facia, cà
dîce: Nu sum rapitoriu, nedereptu sî precurvariû cá va-
masiulu acestu-a. E dereptu, cà vamasii treceau de omeni
pecatosi, dar' totusiu de unde a sciutu farizeulu, cà sî va-
masiulu acel'a e pecatosu, seau de a sciutu, cà e pacatosu, nu
a potutu cugetá, cà vrè se se inderepte in basereca, vediendu
cà se roga lui Ddieu cu anem'a infranta? De aci potemu inve-
tiá acea liubitiloru! cà nu trebue se judecámu liusioru pre
altii. Nu judecati, cá se nu fiti judecati, dîce s. scriptura.

Deca noi judecámu pre altulu fora de a sci anume,
cà elu are gresiel'a ace'a, care i-o insusîmu, cademu liubi-
tiloru! in unulu dein cele mai mari pecate, in pecatulu cle-
vetirei, cà ce este clevetirea? Au nu ace'a, candu io insu-
siescu cuiva o gresiela, care elu nu o are, seau nu sciú, cá
o are? Acest'a e unu pecatu mare liubitiloru! in contr'a

¹⁾ Prov. 24, 16. (²⁾ 1 Cor. 10, 12. ³⁾ 1 Cor. 15, 10.

liubirei deapropelui, sí a' dereptatei. Clevetirea e pecatu in contr'a liubirei crestinesci, care tiene legatur'a bunei intielegeri intre omeni, pre candu clevetirea se silesce a rumpe acest'a legatura a' bunei intielegeri, sí semena ura sí neintielegere, càci acelia, cari audu clevetirea o liau de bani buni, sí pre celu clevetitu nu lu mai au cu ace'a anema buna, cu care lu aveau mai ina-ante.

Nu mai pucinu este clevetirea sí in contr'a dereptatei, cà prin clevetire se face mare nedereptate celui clevetitu, care nedereptate cu atata e mai mare, dîce s. Tom'a de Acuino, cu catu e mai mare bunulu, care se rapesce. Acumu ve intrebú liubitiloru! este intre bunurile lumii acestei-a mai mare bunu de catu onorea sí numele celu bunu? Nu este, cà precumu dîce s. scriptura ¹⁾ „mai alesu este numele celu bunu, decatu avutia multa.“ „Dilele vietiei celei bune si au numerulu lor, er' numele celu bunu remane in eternu,“ ²⁾ Tocm'a pentru ace'a multi mai bucurosu si sacrificia vietia de catu onorea sí numele celu bunu. De aci urmeza, cà clevetitoriulu face nedereptatea cea mai mare. Elu e mai vinovatu de catu furulu sí rapitoriulu, càci acesti-a fura sí rapescu averi morte, cari er' se potu face sí castigá, ba e mai vinovatu sí de catu uciatoriulu, càci acestu-a ucide vietia cea naturale, care uneori si-o pote omulu sí aperá, pre candu clevetitoriulu ucide vietia cea morale a' omului in ascunsu, cá nece se nu si-o pota apará. Nu e mirare dara, cà Ddieu pedepsece pecatulu clevetirei adeseori cu pedepsa rapede infioratoria.

Dar' se punemu liubite crestine! cà anume scii vre unu pecatu despre deapropetele teu, pre carele lu judeci. Spune-mi cene ti-a datu potere, cá se judeci pre deapropetele teu numai pentru cà nu e cá tene? Esti incredentiatu, cà mane nu vei cadé in pecatulu acel'a, seau pote in pecatu sí mai mare de catu cumu e pecatulu, pentru care ai judecatu astadi pre deapropetele teu? seau scii de buna semna, cumu-cá acel'a, pre care astadi l'ai judecatu pentru unu pecatu, mane nu se va indereptá? Nu s'a indereptatu apostolulu Petru? Nu s'a indereptatu lotrulu depre cruce? Nu

---

¹⁾ Prov. 22, 1. — ²⁾ Sir. 41, 16.

s'a indereptatu Mari'a Magdalen'a? Zacheu? O de cate ori s'a intemplatu de suntu mai buni sî mai placuti ina-antea lui Ddieu acelia, pre cari i-amu judecatu, sî despre cari amu dîsu: Domne! multiamiescu-ti, cà nu sum cá alti omeni.

In locu de a judecá pre altulu ti svatuescu liubite crestine! se grigesci mai bene de tene insu-ti, cà sciu, cà vei avé destulu de a face cu tene insu-ti. Acest'a a recomendatu-o sî Isusu farizeiloru, celoru ce au dusu la elu una femenia aflata in precurvia, dîcundu: „Celu ce este deintre voi fora de pecatu, se arunce mai antaniu cu pietra in ea.“¹⁾ Ce se vedi? n'a cutezatu a aruncá nece unulu sentiendu-se toti pecatosi. Totu ace'a, se grigescu mai antaniu de sene, recomenda Isusu farizeiloru sî in vorbirea de pre munte candu dîce: „Ce vedi sterculu celu dein ochiulu fratelui teu, er' barn'a cea dein ochiulu teu, nu-o scoti? seau cum vei dîce fratelui teu: lasa se scotu sterculu din ochiulu teu, sî eca barn'a este in ochiulu teu? Faciarnice! scote antaniu barn'a dein ochiulu teu, sî atunci vei vedé se scoti sterculu dein ochiulu fratelui teu.“²⁾

Alta gresiela in rogatiunea farizeului e, cà se lauda in locu a-si cunosce pecatele in-a-antea lui Ddieu. Cu ce se lauda? „De doue ori postescu, dîce, dau dieciuela dein tote cate am.“ E bene, dar' unde sunt alte detorintie mai de frunte? Elu a cugetatu, cà deca a implenitu aceste, a implenitu totu ce poftesce legea, sî nu si-a adusu amente, cà deca numai unu preceptu nu a implenitu, s'a facutu vinovatu tuturoru.

Aceste suna liubitiloru! faciarniciloru dein dîlele nostre, cari se tienu a fî derepti in-a-antea lui Ddieu, pentru cà facu unele fapte bune neinsemnate, pre candu alte precepte mai grele sî mai mari crestinesci le trecu cu vederea. Facu cele dein afora, cà se se arete omeniloru, er' cele dein laintru nu le baga in sema. In deplenirea dein laintru a' anemei sunt leniosi. Dein laintru sunt pleni de reutati sî de pecate. Se poté dîce sî despre faciarnicii de adi ce'a ce a dîsu mantuatoriulu despre farizeii: „Vai voue faciarniciloru! cari dieciuiti ism'a sî merariulu, sî chiminulu, sî ati lasatu cele mai grele ale legeri: dereptatea sî indurarea. Vai voue celi ce stracurati tîntiarrii sî inghitîti camil'a, sî sunteti asemenca mormenteloru spoite, cari

¹⁾ Ioanu 8, 7. — ²⁾ Mat. 7, 3—5.

dein afora sunt frumosa, er' dein laintru plene de osale mortiloru sî de tota necuratieni'a." ¹⁾

Cea dein urma gresiela in rogatiunea farizeului e ace'a, cã elu nemic'a nu cere dela Ddieu cã sî cumu ar' avé de tote. Multiamesce, cã nu e rapitoriu, preacurvariu, dar' nu cere pre venitoriu darulu celu ajutatoriu alu lui Ddieu, cã sî cumu ar' poté incungiurá reulu de acolea incolo dein poterea s'a. Si insîra postulu sî ce da, dar' nu cere darulu lui Ddieu spre a se poté depleni mai departe, cã si cumu fora de ajutoriulu darului lui Ddieu ar' poté remané sî inaintá in cele bune. Noi se nu fimu asia liubitiloru! Noi in rogatiunile nostre se ceremu totu deaun'a ajutoriulu lui Ddieu cã se potemu incungiurá reulu, se potemu remané sî sporí in cele bune.

Acumu audíti sî rogatiunea vamsiului: Vamsiulu standu de parte nece ochii nu cutezá a si-i redicá spre ceru cí si bateá pieptulu dîcundu: Domne! fii mie pecatosului induratori. Cate cuvente sunt ací liubitiloru atatea invetiature potemu luá. Se dîce, cã vamsiulu a statutu de parte la pragulu baserecei, sî marturisindu-si peccatele cu anema infranta de acolo s'a rogatu lui Ddieu se se indure spre elu, pentru cã sciendu-se pecatosu nu s'a tienutu a fi demnu se intre in loculu unde se aduce sacrificiu lui Ddieu.

O ce invetiatura frumosa e acest'a sî pentru noi, cã nece noi se nu intrãmu in cas'a lui Ddieu fiendu intinati cu peccate grele. Cumu-cã de peccatulu urei sî alu maniei trebuie se ne lapedãmu, candu venimu la s. basereca ne spune mantuatoriulu candu dîce „De aduci darulu teu la altariu, sî acolo ti vei aduce a mente, cã fratele teu are ceva asupr'a t'a, lasa acolo darulu teu ina-antea altariului, sî mergi de te impaca antaniu cu fratele teu, sî atunci venindu ada darulu teu.“ ²⁾ Ce sta despre ura sî mania, sta si despre alte peccate.

Deca dara cuiva i spune cunoscienti'a, cã e ingreunatu cu peccate grele, de morte, cã se fia demnu a intrá in cas'a lui Ddieu, mai antaniu se se marturisesca, sî decumva acest'a

¹⁾ Mat. 23. ²⁾ Mat. 5. 23. 24.

nu se 'pote, se staruesca in sene parere de reu deplena cu acelu cugetu tare de a se marturisi catu mai curendu.

Vamasiulu nece ochii nu cutezá a si-i redicá spre ceru. Asia face omulu, carele se rusíneza de pecatele sale. O cata causa avemu sí noi liubitiloru! de a ne rusiná ina-antea lui Ddieu de pecatele facute! Vamasiulu si bateá pieptulu de parere de reu pentru pecatele sale. Asia si arata omulu parerea de reu adeverata prein semne dein afora, deca parerea de reu e dein laintru, deca nu e dein indemnu firescu, cí dein indemnu preste fire, dein liubíre adeverata catra Ddieu.

In fine vamasiulu a dísu: Domne! fii mie pecatosului induratoriu! Ce a dísu elu cu gur'a a semtítu sí cu anem'a. A cerutu liertare de pecate dela Ddieu, dar' a promisú, cà mai multu nu va pecatúí, cà tocm'a in acest'a sta indereptarea cea adeverata, cá se promita omulu, cà se va indereptá, cà altumentrea nece nu se pote cugetá se-i para reu de pecatu, sí se nu promita, cà se va indereptá, sí cà va parasí pecatulu, de care-i pare reu cà l'a facutu.

Ati audítu liubitiloru! rogatiunea farizeului, ati audítu sí a' vamasiului. Nu e mirare dara, cà mantuitoriulu díce, cà acestu-a, adeca vamasiulu mai indereptatu s'a dusu a casa de catu farizeulu. Vamasiulu si-a cunoscutu pecatele, sí i-a parutu reu cà le-a facutu. Farizeulu se laudá cu nescari fapte bune neinsemnate ale sale, sí n'a volitu a-si cunosce gresiel'a. Vamasiulu cunoscundu, cà e pecatosu s'a indereptatu. Farizeulu tienendu-se a fi dreptu si-a immultitu pecatele. Asia e acest'a la Ddieu, cà totu celu ce se inaltia se va umilí, er' celu ce se umileste se va inaltia. Dar' ore ce se poftesce spre ace'a, cá se ne umilimu? Nu altu ceva de catu ace'a, cá se ne cunoscemu pre noi insi-ne, sí se ne tienemu de ce'a ce suntemu, nece mai multu nece mai pucinu. Nu e de lipsa se ascundemu insusirile cele bune dein noi, cà acest'a ar' fi nemultiamíre nu umilintia, cí e de lipsa se cunoscemu, cà acele le avemu dela Ddieu. Asemenea nu e de lipsa, cá in noi se aflámu mai multe gresiele, de catu cate sunt in adeveru. Dar' e de lipsa, cá gresielele, cari le avemu, se le cunoscemu, sí se ne silimu a le indereptá.

Se nu ne tememu a ne cercá ascunsurile anemei, càci cunoscundu-ne bene ne vomu umilí, er' umilinti'a, vertutea cea de antaniu in scol'a lui Isusu, ne va inaltíá. Aminu. *)

GAVRILU POPU.

D I V E R S E.

Adunarea generala a Asociatiunei transilvane pentru liter. si cult. poporului romanu, tienuta estu-anu la Orastie a fostu unu síru necurmatu de festivitati. Inca din demaneti'a dfilei premergatorie au inceputu a sosi óspetii din departarile cele mai mari. Mai ántaiu de toti desu-de-demaneti'a au sositu din Sibiiu Illustr. d. v.-preside Iacobu Bologa, dlu secretariu I. Georgiu Baritiu si dlu secretariu II. D. P. Barcianu cu soçi'a s'a si din Gherl'a redactorulu acestui diuariu si dlu Canonicu Vasiliu Popu cu nepótele s'ale. — Comitétulu de buna-primire ni-au intempinatu la gara cu unu cordialu „Bene ati venítu!“ — De carete erá preste tóta acceptarea bene ingrigitu. — In sér'a acelei'asi dile pre cându acum sosisé unu numeru frumosu de membrii si óspeti din tóte partile — ni-amu intr'unitu la „Hotelulu nationalu“ pentru de a ne revedé vechii cunoscuti si de-a face cunoscintia cu cei ce nu ne intélniseràm inca in viétiá.

— In 5/17 Augustu dupa sevêrsirea santei liturgie, la sfêrsitul carei'a dlu protopopu I. Hannea, in o cuventare scurta dar' bene-espressa, desfasiurá poporului salutariulu scopu alu Asociatiunei invitându-lu se iee parte la debaterile acestei adunari in numeru câtu de mare, — la 10 óre Illustr. D. Iacobu Bolog'a chematu prin o comisiure de 6 membrii se infaçiosiéza in beseric'a rom. menita pentru intrunirea acestei adunari gen. si prin o cuventare potrivita, in care facú o mica revista a inceputului si intregu trecutului de 23 ani a acestei asociatiuni, deschide adunarea generala de estu anu a asociatiunei. — Dupa acesta cuventare desu aplaudata de numerosulu publicu ascultatoriu, — dlu Dr. A. Tincu multiemesce in cuvinte calduróse membriloru asociatiunei si tuturor ospetiloru pentru ostené'la ce si-au luat de a se intr'uní estu anu in orasiulu Orastie, inchiându cu „Bene ati venitú in mediloculu nostru!“ —

*) Acésta predica o publicamu *de proba* din opulu de „*Predice populari*“ pre dominece si serbatori de Gavrilu Popu, protopopulu gr. cat. alu Clusiuului sí prof. em. de teologia, din care a aparutu deja tomulu I. sí in dilele acestea apare sí tom. II. Pretiulu unui tomu e 1 fl. v. a.

Se incepe apoi ordinea dfilei dupa Programu. Anume se alese ântaiu Comisiunea pentru inceperea taxeloru restante si curente dela membrii vechi si pentru inscrierea membriloru noi, in persónele dloru V. Popu canonicu in Gherla, I. Mihu avocatulu si I. Mihaiu proprietariu in Orastie. Comisiunea dupa o lucrare de $\frac{1}{4}$ óra pe câtu tempu s'a intrerumpu siedinti'a, raportéza cá s'au incassatu:

Dela 2 membrii fundatori 400 fl., dela 6 membri ordinari pe viétia 600 fl., dela 34 membrii ord. noi (à 6 fl.) 204 fl. si dela 14 membrii ord. vechi (à 5 fl.) 70 fl., si dela 2 membrii ajutatori 6 fl. in totalu 1280 fl.

Membrii fundatori noi suntu: Nicolae Fekete Negrutiu, redactoru in Gherla 200 fl. v. a. Dr. Ioanu Mihu avocatulu in Orestia 200 fl. v. a. Membrii ordinari pe viétia cu taxa de 100 floreni v. a. dnii: Avramu Mihaiu, medicu din Bucuresci; Lazaru Bintintianu farmacistu din Bêladu in Moldova; Aurelu Iosifu Ciura farmacistu din Bucuresci; Gligore Popdanu capitaniu in retragere; Ioanu Mihaiu proprietariu in Orestia; Silviu Demianu proprietariu in Balsia.

D. secretariu II. Dr. D. P. Barcianu cetesce raportulu generalu alu comitetulu Asociatiunei despre activitatea sa din anulu trecutulu.

Urmédia conformu programei, alegerea unei comisiuni de 5 membri pentru esaminarea proiectulu de budgetu pe anulu viitoriu, si-a altei comisiuni de 5 pentru esaminarea propuneriloru.

Se alegu in comisiunea pentru budgetu dnii: I. Lazariciu, Avramu Pecurariu, Protopopulu Ionu Papiu, Laurianu Barcianu si Sava Borha; ér' in comisiunea pentru propunerii dnii Fr. L. Hossu, Bar. Ursu, adv. Nicolau Barbu, Dr. Ionu Metianu si N. F. Negrutiu.

Presidiulu anuntia, cá a intratu la comitetu o disertatiune, care fiindu examinata, este admisa pentru a se ceti in adunare. Autorulu disertatiunei d. Severu Axente inse declara, cá disertatiunea sa, fiindu menita pentru plugarii sateni, cari la acésta siedinti'a suntu representati in numeru fórte micu isi amêna cetirea disertatiunei pentru alta adunare, ér' la cererea dlui G. Baritiu, se invoiesce ca ea se fia publicata in fói'a Asociatiunei „Transilvani'a.“

— Sér'a a avutu locu inaintea unui publicu curatu romanescu, unu Concertu bene-arangiatu, care a reusitu mai pre susu de ori ce sperantia. Mai pe largu urmédia in Corespondenti'a de mai josu.

— In 6/18 Aug. s'a tienutu *siedinti'a II*, care a fostu un'a din cele mai interesante. — S'a cetitu mai multe telegrame de felicitare sosite din cele mai departate parti ale tierii. — Comisiunea pentru incassarea de taxe si inscriere de membrii raportéza cá s'au incassatu cu totulu 1322 fl. si s'au inscrisu inca 11 membrii noi.

Trecându-se apoi la ordinea dfilei, raportorulu comisiunei in-sarcinate cu formularea propuneriloru, red. N. F. Negrutiu dà cetire raportulu acestei comisiuni, si adunarea primesce conclusiunile acestei'a dreptu basa pentru discutiunile speciale.

Mai alesu trei dintre propunerile comisiunei dau nascere la nisce discutiuni pe câtu de vii, pe atâtu si de interesante.

Comisiunea, luându actul de raportul comitetului, aproba cele cuprinse in elu si propune, cá adunarea se se unésca si ea cu acésta aprobare, adauga inse, ca pe viitoriu comitetulu se fie cu cea mai mare strictetia in ceea ce privesce acordarea de imprumuturi. — Se primesce.

S'a luat mai departe hotarîrea de a pune dreptu basa pentru gestiune anulu solaru, urmandu a se incassa taxele de membrii in rate trimestrale de câte 1 fl. 25 cr. in 1 Ian. 1 Apr. 1 Iulie si 1 Oct. a anului.

Se primesce apoi dupa, discutiuni mai lungi, dar' fara de modificare, propunerea comisiunei, ca pe viitoriu organulu asociatiunei „Transilvania“ se nu li se mai tramita gratuitu de câtu membriloru onorari si celoru pe viétia, remâindu cá cei alalti membri se platésca pentru fóia 1 fl. ér' acei'a care nu suntu membri 3 fl. pe anu.

Totu fara de nici o modificare se primesce propunerea comisiunei si cu privire la scól'a de fete ce urmédia a se infiintiá in Sibiu. — In cursulu discutiuniloru acésta propunere a fostu pusa in legatura cu cestiunea subventiuniloru ce li s'au datu pan' acum mai multoru scoli, intre care cea din Lapusiulu-Ungurescu, cea din Sîmleu si cea din Câmpeni. — Adunarea generala inca in anulu trecut a hotarîtu se se cheltuiésca o suma de 30,000 fl. pentru zidirea unui localu de scóla in Sibiu cu internatu si sali de prelegere. In curêndu inse Comitetulu s'a incredintiatu, cá sum'a de 30,000 fl. nu e indestulitóre. Presentându dar acumu planurile zidirei, cere se se acorde inca 10,000 fl. — deci cu totulu 40,000 fl. si se fie autorisatu a face in casu de trebuintia din cass'a asociatiunei unu imprumutu si a deschide liste de subscriptiune, pentru cá se implinésca ceea ce va mai trebui preste acésta suma. — Comisiunea propune, cá adunarea se acorde aceste 40,000 fl. si se dee totuodata comitetului autorizatiunea de a face imprumutulu si de a deschide listele de subscriptiune. — De sine se intielege inse, ca comisiunea propune totuodata se se sisteze subventiunile date pana acum'a la alte scóli. — Acésta propunere afla opositiune din partea unor'a dintre membrii din Muntii apuseni, dintre cari dlu R. Patiti'a admittendu, ca infiintiarea unei scoli de fete raspunde la o trebuintia simtita de toti Români, propune, cá acésta scóla se se instaleze in cas'a, pe care o are asociatiunea ori se se adapteze acésta casa pentru-cá se póta fi intrebuintiata ca localu scolaru si internatu totuodata. — Acésta propunere e combatuta de dnii Baritiu, Cosm'a si altii, si din explicatiunile ce se dau cu acésta ocasiune resulta, ca actual'a casa a asociatiunii aduce un venitu de 7% din capitalulu investitu in ea. Prin urmare, chiar daca ar' puté se fie intrebuintiata ca localu de scóla, nu este interesulu asociatiunii se se faca acést'a. — Se primesce dar' propunerea facuta de comisiune.

Urmédia apoi la ordinea dîlei raportulu comisiunii budgetare, cetitu de dlu L. Barcianu. Dupa discutiune indelungata se primesc intocma cum a fostu proiectatu de Comitetulu centralu.

Se procede in sfîrsitu la alegerea unui controloru si se aclama dlu I. Sterc'a Siulutiu.

Inainte de incheierea siedintiei si totuodata si a adunarei generale si in urm'a cererei facute de red. N. F. Negrutiu si avîndu-se totodata in vedere si dorinti'a exprimata in o depesia sosita din Baia-mare, se hotaresce, ca *viitorea* adunare generala se se tîe la *Gherla*, unde a mai fostu la anulu 1868, adeca acum 16 ani.

— Dupa siedintia ni-amu intr'unitu cu totii la o mеса comuna in umbr'a unei verande din gradin'a hotelului „Szécheny.“ Domnii Dr. Tincu, Dr. Erdeli si Dr. Mihu, arangiatorii ne-obositi ai tuturoror festivitatiloru din Orestie, au aretatu si aici cá pre totu locul, cá sunt vrednici de multiumitele publicului, care li-se aduceáu din tóte partile pentru bunu ingrigire, ce au avutu dloru pana la cele mai mici minutiositati fačia cu publiculu. La ast'feliu de mese mari, unde sunt intruniti atáti ómeni cu diferite pofte, este aprópe inevitabilu, a nu produce intr'o directiune sau intr'alta nemultiumiri; la banchetulu din Orestie, la care au luat parte si multe dame, n'a remasu nemene nemultiumiti. Arangiammentulu bunu, spatiu pentru toti, recóre, mancari si beuturi bune, musica, care nu te superá, bunu serviciu, cu unu cuventu tóte pentru a produce simtiulu multiumirei. Toastele, se intielege n'au lipsitu, dar' si aceste n'au fostu atátu de numeróse si lungi, cá se le audi cu neplacere. Dlu vicepresidentu alu Asociatiunei, consiliariulu aulicu in pensiune Iacobu Bolog'a a tienutu primulu, toastu pentru Majestatea Sa imperatulu si regele nostru, music'a a intonat uimulu imperatescu, care mesenii 'l-au ascultatu stáundu. Axentie Severu a toastatu pentru cá Romanii se aiba nu numai „carte“ dar' se li se dee si „parte.“ George Baritiu a redicatu paharulu seu pentru comun'a Orestie, Dr. Tincu pentru óspeti, P. Cosm'a pentru arangiatorii festivitatiloru din Orestie, protopopulu Hannia pentru dame, Ioanu Slavici pentru poporulu romanu etc. etc. Banchetulu a decursu in deplina veselie pana la 5 óre. — Din partea compatriotiloru nostri Sasi si Unguri, nici unulu din cei invitati n'a luat parte la banchetu.

— Pre la 5 óre ne-amu dusu cu totii in piati'a orasiului, unde ne asceptau pompierii voluntari din Orestie, adjustati cu intregu depositulu loru de instrumente si arangiatu in colóne cu music'a loru in frunte. Comandantulu acestu corpu de pompieri, dlu avocatulu Samuila Popu a prevenitu publiculu cu multa amabilitate si a dispusu mai ántaiu a se face unu exercitiu de scóla pentru a cunósce desteritarea pompieriloru si in urma unu alarmu de focu cu supositi'a arderei turnulu pompieriloru. Pe cándu exercitiulu de scóla au aretatu pe deplinu harnici'a pompieriloru, pe atunci alarm'a de focu a doveditu promptitudinea, deprinderea, harmonica lucrare si adjustarea perfecta cu instrumente practice a intregi trupe. Acestu spectacolu, la care a asistatu si unu numerosu publicu din Orestie, s'a terminatu cu defilarea trupe. Corpulu pompieriloru voluntari din Orestie este compusu din barbati, cari apartienu tustreleloru nationalitati conlocuitóre: in partea cea mai mare din Sasi, apoi din Români si in partea cea mai mica din Magiari. Fie-care 'si pórtá caracterulu insemnatu in limb'a propria; asié Romanii „P. V.“ (Pompieri voluntari), Sasi, „F. F.“ si Magiarii „Ö. T.“ Comandantulu supremu este Románu, ér' limb'a comandai cea germana.

— Sér'a s'a arangiatu unu balu splendidu in beneficiulu „Asociatiunei“ — in spatiós'a sala a otelului „Szécheny.“ care pe la 10 óre erá plina de unu publicu elegantu si curatu romanescu. Pe-

trecerea a duratu pana la 5 óre deminéti'a. — In tempulu pauzei s'a esecutatu cu multa dibacie calusierulu prin 12 tineri studenti in costumu nationalu, sub conducerea dlui Dublesiu.

Cu multa placere am vediutu de asemenea la acestu balu unu mare numeru de dame purtandu frumosulu costumu nationalu romanescu, care siede atátu de bene si copieloru dela tíera si dameloru din salóne, si pe care nu se sfiesce a-lu purtá nici cea dintâia Románca, iubit'a si gratiós'a Regina a României. — Ne pare bine, ca vedemu acestu fermecatoru costumu respandin-du-se din ce in ce mai multu chiar' si prin partile Transilvaniei si Ungariei, unde mai nainte nu erá cunoscutu. Onóre dameloru române, cari contribuescu la respândirea lui! — Éta si numele câtorv'a dame cari au participatu la acestu balu. — In costumu nationalu eráu dómnele: Barceanu din Sibiiu, — Elen'a Hossu n. Popu din Deva, — Erdeli, Vladu, Mihaiu, Baciú, Dobó din Orestie; — d-siórele: An'a Popu, Mari'a Popu din Gherl'a, — A. Nicóra din Dev'a, — Octavi'a Demianu din Zlatn'a, — Romanu din Hatiegu, — A. Filipescu din Turd'a, — M. Popoviciu, Corvinu, E. Popoviciu, din Orestie. — Necostumate dnele: Lucreti'a Olariu n. Costea din Dev'a, Sabin'a Todea n. Cetatianu din Câmpeni, Orbonasiu, Popu, Moldovanu, Ziunea, din Orestie, Bontescu din Hatiegu, Leontin'a Negrutiu din Blasiu, — dsiór'a Cosieru din Alb'a-Iuli'a si altele mie necunoscute.

— In 7/19 Augustu la 9 óre, cei ce ne aflámu inca in Orestia, vre-o 50 insi barbati si dame, amu plecatu conformu programei cu 12 trasuri, in excursiune spre Huniadór'a. Sosindu cu totii pe la 12 óre in opidulu Huniadór'a furamu primiti de unu mare numeru de orasieni, in frunte cu primariulu George Danila, român. — Indata dupa sosire, ne urcaramu spre vechiulu cuibu alu Corviniloru, spre castelulu lui Uniade, ce se afla intr'o infundatura de deluri pe o cósta romantica, de-asupr'a orasielului. Aici castelauulu, unu Germanu, care vorbiá binisioru si romanesce, ne-a purtatu prin tóte salile, turnurile si coridórele astadi cu totulu pustii ale castelului, care precumu se scie a fostu nu de multu distrusu de focu remânéndu din trensulu numai paretii goli si stándu mai multi ani fara coperisiu, espusu asprimei timpului. Adi e reinnoitu cu totulu pe din afara, si numai din lontru se potu vedé inca urmele catastrofei, prin care a trecut; se facu inse mari cheltueli pentru restaurarea totala a acestei cetatiuie asiá precumu a fostu mai inainte.

Pe unu parete zugravitu din betrâni cu diferite portrete si figuri, cari abiá se mai potu distinge, amu vediutu si o figura femeiesca, crutiata de urgi'a timpului mai multu decátu tóte celelalte. Castelanulu ne spuse, ca acést'a este Elisabet'a Margineanu, femeia din poporu, mum'a lui Ioanu Uniade, esplicându-ne totu-de-o-data legend'a intréga a acestui mare erou, asiá precumu e cunoscuta si traiesce inca si adi in gur'a poporului. Chipulu acestei femei si costumulu ei e curatu romanescu.

Esîndu din castelu, amu fostu intîmpinati de consilierulu de mine si directorulu versatîrei dlu Filtsch, care cu multa bunetate ne-a condusu prin intregu etablimentulu colosalu alu fabriciei. Cu deosebitu interesu amu visitatu drumulu feratu pe frîngîii de sîrme, care transpîrta pîtr'a de feru si carbunii la o distantia de 31 kilometrii. Fabric'a se folosese de o turbina in locu de masîni de vaporu. In urma dlu directoru ne-a facutu partasi de spactacolulu prea interesantu alu curgerei masei de feru din cup-tîre. Eráu aprîpe 4 ôre, cîndu partasiî escursiunei alergarâmu la ospetarie pentru a luá prîndiulu. Acî aflaramu o masa intinsa pen-tru 60 de persîne, si fie-care fara multa ceremonie cautâ se se asiedie pentru a multumî si poftele trupesci. Mîncarea erá rea, dar' umorulu si veselîa ce domniá in societate, a intocmitu-o; si par'ca amu fi gustatu mancarile si beuturile cele mai bune cu atît'a voie ne-amu pornitu pe cale indereptu la Orestie, unde sér'a ne intr'unirâmu la „Hotelulu Nationalu“ pentru de a ne oftá unu sinceru „Remasu bunu!“ — urmatu de: *La revedere pe anulu urma-toriu in Gherl'a!*

* * *

Primimu cu placere sî publicamu cu bucurîa si corespondenti'a de mai josu relativu la

Festivitatile din Orastie.

Cu doru asceptám cei din comitatulu Huneadîrei Adunarea „Associatiunei transilvane,“ firesce, judecu dupa mine, . . . fiindu-cá in realitate puçini se infacisiara acolo dela noi.

Numai in sér'a Concertului potui sosi in Orastia. Erá dejá 8 ôre, nu sciám se me apucu se mînâncu cev'a ori se-mi facu toalett'a, — de-o-candata nu poteám cu dóue, — cá femee, 'mi alesei deci lucrulu din urma, promitiendu-mi mereu, cá acusi o semi potolescu fîmea cu confecturi musicale.

Intrându in Sala numai decátu me intimpinâ o bucurîa — intêlnirea unui vechiu amicu alu meu. Ce díce? — va cugetá póte cineva — amicu sî nu amica? — Da, cu permisi'a Dvîstre. . . . nu-i sminta de tipariu acést'a . . . ci e asia cum dísei!

Se ve descriu fidelu concertulu?

Nr. 1. a fostu „Sermana frundia;“ corulu mixtu cantandu acést'a piesa, a fostu la inaltîmea s'a, nu pentru cá me rogu a statu dóra susu pe uuu podiu inaltu de-unu metru . . . ci pentru cá a cantatu intr'adeveru bine. „Sermana frundia“ are o musica de totu placuta; 'mi inchipuî la momentu o frundiulitia ingalbenita mênata de vînturi, erá pe-aci se me induosieszu de cumv'a vecinulu meu de-a stêng'a, cu glumele s'ale nu me abateá dela asia gînduri nestraşnice. Vedeti ce bine-i, de-a aveá vecini buni? „Honi soit qui mal y pense“ si cine-i malitosu, acelui'a nu-i spunu

cà ce a mai urmatu. Sî ati fi pagubiti pentrucà au fostu dóue dame gentile dn'a Vladu n. Baritiu sî dsiór'a Popovicu, cari au executatu cu multa precisiune pre pianu Ouvertura din Stradella.

A cântatu apoi distinsulu nostru artistu Dlu G. Dima „Grenadirii“ de Schumann. Acest'a e unulu dintre classicii de frunte; compositiunile lui suntu fora pathos falsu, dar' cu atâtu mai profunde, tóte emanatiunea a sufletului, ér' dlu Dima este unu demnu interpretoru a muzicei lui Schumann.

Dlu Isai'a Popu a delectatu publiculu cu vócea s'a sonora. „Ciobanulu“ a trebuitu se-lu repete.

Dlu Unguru a gâcitu de minune gustulu publicului esecutandu cu multu animo pe flauta unu „Potpouri romanu.“

Si éra corulu mixtu la inchiiare, — astfeliu e natur'a lucrurilor . . . unu adevératu cercu filosofalu, cà unde e inceputulu acolo sî sfêrsitulú séu cu alte cuvinte... dar' se lasu ințieptiunea de frica se nu me mai potu descurcá din ea, sî se dîcu cà corulu mixtu a terminatu concertulu cu cânteculu Ciocărliei, ce a seceratu aplause meritate din partea ascultătoriloru, — fie dîsu spre laud'a dlui Branga conducătorului zelosu alu coruui.

Dupa concertu cei mai multi s'au intr'unitu in gradin'a dela otelu.

Ne-am pusu sî noi la o mésa, music'a țiganiloru voiá a ne invesei, inse trompet'a strigá asia de tare încátu sunetele sororeloru ei abia se mai audiáu de gur'a ei. Taceám, asceptám cà dóra a tacé si ea, in cele din urma mersé cineva se-o róge se mai lase, se mai slabésca . . . dar' oh! unde poti pune stavila ambițiunei unei trompete, ce vrea cá totu ea se duca vorb'a! . . .

Luni deminétia la beserica la adunare. Pentru noi femeile a fostu deosebitu interesantu, càci s'a vorbitu despre edificarea institutului superioru de fete in Sibiiu. Dlu Baritiu a vorbitu in interesulu fetitieloru. Ds'a a dîsu cà Asociatiunea transilvana s'a ingrigitu numai de fetiori, acum'a a ajunsu inse la culmea misiunei s'ale indreptandu-si atentiunea sî asupr'a feteloru.

Ne venia se mergemu se ne inchinamu inaintea dlui Baritiu, dar' sciti, in beserica nu poti dá totu-de-a-un'a cursu liberu entusiasmului, ast'feliu ne-am marginitu la unu „Se traiésca!“

La 3 óre d. a. s'a tienutu banchetulu la care a luat parte domni sî dómne, dlu v.-presiedinte a tienutu unu toastu in sanetatea Majest. S'ale Imperatului, éra music'a a cântatu Imnulu Austriacu.

La 6 óre ne-am dusu câtiva, findu invitati la domisiór'a Torma spre a vedé collectiunea Archeologica, ce intru adevéru are mare valóre. Suntu obiecte unice in feliulu loru de cari nu se mai afla numai in separturele dlui Schliemann.

Din acele obiecte se vede cà vechii locuitorii ai acestei tieri érau de origine Traci cà sî Troienii.

Ne-a aretatu bucati Keramice, representandu pre dieutlu babilonenu Baalu unitu cu Astarte séu Mylitta, — acestu cul u alu luminei, alu dieitatiei sórelui a potutu fi adusu încóce de catra Phönicieni. Uuu obiectu ce mi-a placutu fórte a fostu unu chipu de buhaa; se scie cà acést'a pasere a fostu sacrata Pallas-Athenei protectórea Troiei; sî éta cà urmele acelu cultu se afla in Ardealu nu precum ar' deduce cinev'a de pre tempulu Romaniloru, ci materialulu sî form'a primitiva a obiecteloru lasa a prebupune o vreme veche, obscura.

Mai departe vedi securi din periodulu neolitu si vase cu ornamenturi spirale sî meandrice sî alte motive ce sémêna cu cele din cusuturile tieraneloru nóstre

Vedeti inaintea mea pe etagiere suntu intinsi felu de felu de penati, toti representanti a unui vechiu cultu alu acestei tieri, ér' diu drépt'a feréstr'a e deschisa, ceriula se vede frumosu, seinu, sî afara umbla o lume néosia româneasca, in costumuri pitoresci; pompierii reñtorcu cu misic'a dela productiunea gimnastica. Colo muntii 'si inaltia fruatea loru — ah! ei stau de vécuri totu asia nemișcati, a fostu martori la tóte, a veliutu sî poporulu ce a facutu aceste maruntiasiuri o gramala de bróscu, mutie, penati; . . . cum se ivescu in lume tóte sî éra trecu — trecu in nimicinicie, asia vomu trece sî noi, sî o lata preste sute sî mii de ani cine scie cine va stá pre acestu locu coplesitu de sémțiri sî gânduri privindu totu la acesti muntii.

Ce vedu? M'am intristatu. Dar' ce-mi pasa! las' se sémțiésca, las' se gândésca numai se suspine sî se cugete sî preste vécuri ju limb'a româneasca cá sî mine acum! . . .

Me recomendu deci dsiórei Torma sî o rogu se nu dica cà acesti'a ar' fi parentii nostrii, cari au fabricatu aceste maruntiasiuri primitive. Nu! Stramosii nostri au fostu acei'a cari au lucratu mosaicarile dela Gra-liste, acei'a cari au creatu statuele dieiloru cu fația espresiva sî cu brația vênjose cá sî ale loru proprie!

Ah! m'am invoiosiatu éra, sér'a m'am dusu la balu. Ce privelisce frumósa. Vreti se sciti cine a fostu regin'a balului? Câte costume romanesce — atâte regine. Noroculu cà nu sum barbatu, nu sciu ce faceám vediendu atâte fete dragalacie incadrate in velu sî galbeniori.

In pausa s'au jocalu sî calusieriulu. Dr'a Torma iuca fiindu de fația, érá incantata de acestu jocu originalu, — am intrebatu-o déca cugeta cà acestu jocu se fia de origine romana? Ds'a mi-a respsu inse: „cà este joculu tracu alui Xeuophon.“

Petrecerea a tienutu pana 'n diori.

In diu'a urmatória, adeca Marti s'a facutu excursiune la Huniadór'a.

Regin'a Romaniei aduna tóte numele de botezu curatu romanesci, cu intentiunea cá se le respandésca in loculu numeloru straine. Acestu faptu demnu de tóta atentiunea vá contribuí fórte multu la lapedarea barbarismiloru si numeloru curióse din limb'a romana, cu cari se mai lauda inca unii, mai cu séma cei din cercurile boieresci bucurescene.

Unu nou tronu regalu se va asiediá in sala palatului domnescu din Bucuresci. — Acestu tronu va fi alcatuitu intru tóte dupa modelele tronuriloru vechiloru domni ai tiei romanesci.

M. D. Vasiliu Mihalca V.-Comitele Maramuresiului a cumperatu 200 esemplare „Carte de rogatiune si Cantari“ pentru tenerimea scolara romana din acelu Comitatu, pentru care fapta generósa prin acést'a i-se esprime cea mai caldurosa multiemita publica.

Invitare de prenumeratiune

La „Invetiamentulu intuitivu.“

Literatur'a nóstra in genere, si apoi cea pedagogica in specie abia e inca in fasia. Puçine la numeru ísu ramuriie acelea de sciintia, cari se póta numerá cate 2—3 opuri de specialitate la noi; cele mai multe nu-su reprezentate prin nici unu manualu. Intre áceste din urma vine a se numerá si „**Invetiamentulu intuitivu**“ (Anschauungs-unterricht, Beszéd és értelmi gyakorlat,) pentru-cá intru adeveru in obiectulu acest'a n'avemu, afara de nisce tractate sporadice prin foile pedagogice, nici o carte intogmita dupa lipsele scóleloru nóstre, desí in intielesulu legiloru scolastece esistinte studiulu acest'a are se se propuna in primii doi aui de scóla, formandu temeli'a intregu invetiamentulu urmatoriu. — Invetiatorii altoru popora au la îndemana feliu de feliu de manuale sistematice, precându ai nostri lasati de capulu loru — unii nesciindu-se nici orientá, ratacescu ori se sí pierdu in bogatulu materialu alu obiectului, si éراسi altii nu-lu propunu de locu.

Déca intrebi din intemplantu pre unulu sén altulu dupa causa, 'ti-respondé, cá n'are si nici n'a vediutu vre-unu indreptariu romanescu pentru „Invetiamentulu intuitivu.“ Si apoi stându lucrulu asiá, intru adeveru nici nu-i pré poti inculpá.

Dreptu ce pentru de a destielini teremulu paraginitu in materi'a acést'a de o parte, ér' de alt'a pentru de a dá preparandiloru si invetiatoriloru románi indreptariulu oftatu de multu si de multi: mi-am propusu a edá „Invetiamentulu intuitivu.“ Manualulu se va estinde pre 13—14 cóle de tipariu si va cuprinde atátu *inviatuni metodice*, câtu si *unele lectiuni practice de modelu*, si apoi *intregu materialulu* (scóla, casa parintésca, corpulu omenescu, comunitatea, teritoriulu comunei: plante, animale, minerali, fenomene) *dispusu dupa unu planu bine precisatu* asiá, incátu invetiatoriulu românu

muncitu si intraltu feliu cu ajutoriulu manualului acestui'a 'si va poté propune pensulu dupa o pregatire si numai de $\frac{1}{2}$ óra.

Studiulu ce l'am facutu in decursulu mai multoru ani decându servescu cá profesor, precumu si esperintiele câscigate parte in scóla, parte pre la esamine si pre la adunarile generali ale reuniuniloru invetiatoresci, me nutrésu cu speranti'a, cá fratii invetiatori precum si alti barbati de scóla voru aflá in opulu acest'a ce'a ce ascépta.

Dar' dupa ce vedemu, cá mai toti autorii románi abiá cu anii si potu scóte spesele tipariului, nemai pomenindu de resplat'a muncéi ostenitórie: m'am hotaritu a pune sub tipariu manuscrisulu numai dupa ce voiú fi ascuratu pre calea abonamentului — despre spesele tipariului.

Spre scopulu acest'a 'mi permitu a deschide abonamentu la acestu opu. Prenumeratiunile me rogu se se faca (la adress'a subscrisului) câtu mai ingraba, cá se me potu orientá cu numerulu esemplariiloru de tiparitu, pentru cá esemplaria neprenumerate nu se voru tiparí decátu unu numeru neinsemnatu pentru corporatiuni (redactiuni, reuniuni invetiatoresci etc.)

Pretiulu unui esemplariu 1 fl. v. a. (cu porto cu totu) solvitu inainte, ori celu multu pâna in 20-a Novembre a. c. st. n. cându opulu se va pune sub tipariu; dela 10 esemplaria unulu gratuitu ori pretiulu corespundietoriu.

Gherl'a (Szamosujvár), 1 Septembre 1884.

V. Gr. Borgovanu,
prof. preparandialu.

Invitare de prenumeratiune

la Carticé'a de rogatiuni si cantari besericesci

Icón'a Sufletului

prelucrata din S. carti canonice prin subscrisulu.

Indemnatu de inprejurarea cá Cetetii din class'a poporului nostru se inmultiescu in proportiune, cu câtu invetiamentulu obligatu in scólele poporale aduce din annu in annu sporiu mai inbucuratori, si din consideratiune, a contribui la conservarea si nobilitarea traditionalului simtiementu moralu-religiosu a poporului romanu; amu prelucratu acésta carticea de rogatiuni si cantari besericesci — — a mâna cu care, dupa instructiunile nécessarie voru poté fi in curentu la functiunile sacre choralu in S. Domineci si serbatori — incepandu dela pruncii scholari pana la ultimulu cetetiu si cantaretiu dintre poporeni.

Cartea, care va avé camu 160 pagini, formatu proportionatu de $\frac{1}{16}$ cóla tiparita, pe lenga indicarea tipicului la locurile concerninte, — va fi de urmatoriulu cuprinsu:

Rogatiuni de **deminéti'a**. Rog. la **Manecatu** (Utrenie) si Cantarile, inpreuna cu celea 11 Luminatóre (svetilne) si Laudele dupa tóte 8 viersurile cu tóte stichurile, in fine Opustulu deplinu. **La**

Liturgia: Rogatiuni si cantari pentru tóte momintele, impreuna cu Trop. Nascatórei dela tóte 8 viersurile cari se cantá dupa Feriçiri, er' la fine candu se face parastasulu: O rogatiune pentru repausati. **La inseratu** (vecernia): Tóte cantarile dupa celea 8 viersuri cu tóte Stichurile si Stichóvnele pana la Tropar. Angeriloru si Opustulu. Rogatiuni de **Sér'a**.

Invetiatura despre esaminarea consciintiei inainte de Marturisire si la primirea S. Comiaceutura. Rogatiuni si Canonu la S. Marturisire si S. Comuniune. Canonu de mangaere. Mai multe rogatiuni ocasionali. **Indreptariu** la ponerea Catavasieloru peste anulul întregu, in fine cantari la inmormentare s. c. l.

Acestu opsioru va esi de su tipariu si se va putea espedá prenumerantiloru la finea lunei Septembre a. c.

Uau esemplaru legatu in calcâiu de panza — fâra port. post., va constá 45 cri, legatura mai frumósa 55 cri, er' in editiune eleganta 75 cri, dela 10 es. se dá unulu gratuitu.

Pretiuulu se se trimita de odata cu insinuarea prenumeratiunei, din contra, cartile se voru espedá prenumerantiloru pe lenga postcipatiune postala (utánvétel).

Rogu deci cu tóta onórea fratiasca pre Veneratulu **Cleru** romanu, pre st. DD. **Cantori, Docenti** si pre toti câti se interesédia de cultur'a morala si religiosa a poporului, se faca a ajunge Carticéu'a acést'a la man'a câtoru mai multi dintre cetetii acelu'a si a prunciloru scholari.

Recomendatu partinirei, sumu la dispositiune in
Hotoanu 1. Augustu 1884. cu onóre si veneratiune

Vasiliu Patcasiu,

Protu gr. cath. romanu
in *Ér-Hatvan, Tarnád-Szántó.*

 Au esitu de su tipariu

Carticea de Rogatiuni si Cantari

pentru pruncii scolari de ambe secsele si confessiunile.

— **Cu mai multe icóne fórte frumose.** —

Pretiuulu unui esemplariu tramisu pre posta franco e 10 cr.
— 50 esemplare se vendu cu 3 fl. — 100 esemplare cu 5 fi.

Antai'a Cartea de Aritmetica

pentru scólele poporale romane.

Anulu 1. si alu 2-lea de scóla. (Numerii dela 1—100.)

De **V. Gr. Borgovanu.**

— Cu aprobarea Pré Ven. Ordinariatu diecesanu.

Unu manualu de scóla serisu cu multa canoscintia si dilingtia; si prin urmare intru tóte deplinu corespundietoriu. Pentru ace'a 'lu si recómandamu Directoriloru si Invetiatoriloru nostri cá se-lu introduca intre manualele de invetiamentu a scólei poporali elementarie.

Pretiuulu unui esemplariu in legatura tiépêna e 17 cr.

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Niculae Fekete Negratiu in Gherl'a.

Gherl'a Imprimare'a „Aurora“ p. A. Todoranu 1884.